

KUUSILUODON LUONNONHOITOSUUNNITELMA 2014

Johdanto

Kuusiluoto on Helsingin Vanhankaupunginlahdella sijaitseva rehevä 2 ha lehtomainen saari jolle tyypillistä ovat lähes puhdas lehtimetsäpuusto ja toisaalta laajahkoa avokalliota ympäröivä avoin keto/niitty alue. Saari rajoittuu pohjoisrannastaan Viikki-Vanhankaupunginlahti Natura 2000 lintujensuojelualueeseen. Kuusiluodon luonnonhoitosuunnitelmalla pyritään näiden saaren ominaispiirteiden vahvistamiseen ja luonnon monimuotoisuuden (lajiston) ja yksilömäärien lisäämiseen saarella.

Mikäli saarella tehdään tulevaisuudessa lajiston kartoituksia, ne voidaan lisätä suunnitelmaan liiteosiksi. Luonnonhoitosuunnitelma on osa saarella toimivan Vanhankaupungin kulttuuri-ekologinen klubi ry:n (VKEK) jäsenistölle suunnattua sisäistä tiedotusta saaren monimuotoisuuden tilasta.

Kuusiluodon monimuotoisuuden mahdollisuudet

Perinnemaisema: Kuusiluodossa on historialliselta ajalta saakka harjoitettu kalastuksen yhteydessä myös eläinten pitoa ja laidunnusta. Onkin vahvat syyt olettaa, että avokallioon tukeutuvilla avonaisilla niittyalueilla on edelleen olemassa edustava lajisto ja siemenpankki näiltä ajoilta. Saarella on pidetty lampaita vuodesta 1995 alkaen VKEK:n toimesta. Laidunnus ja oikein ajoitettu niitto parantavat olennaisesti matalan keto- ja niittykasvillisuuden kasvu- ja leviämisolosuhteita. Samalla luodaan ekolokeroita niittyjen hyönteislajistolle ja toisaalta laidunalueita mm. kottaraisille, uuttukyyhkyille ja muille alueen linnuille. Monimuotoisuutta lisätään myös mm. paahteisilla paikoilla olevien kivikasojen ja entisten talonpohjien esille ottamisella.

Lehtometsät: Kuusiluotossa on itsestään leviämällä syntynyt Helsingin olosuhteissa poikkeuksellinen puna-ailakki-tyypin vaahteralehto. Vanhastaan Kuusiluodossa on maisemaa hallinneet suuret koivut ovat nyttemmin väistymässä vaahteroiden tieltä. Valtapuuksi muuttuneen vaahteran lisäksi saarella kasvaa merkittävässä määrin isokokoista haapaa, sekä rantavyöhykkeessä tervaleppää. Saarella tavataan vähemmässä määrin myös muita jalopuita mm. jalavaa, saarneja, tammia ja metsälehmäksiä. Monimuotoisuuden kannalta lehtometsät tarjoavat ympärivuotista ravintoa ja suojaa monille kolopesijälinnuille ja piennisäkkäille. Järeän maapuun, erityisesti jalopuiden, lisääntyminen ajan kuluessa metsissä lisää suorassa suhteessa myös erilaisten kääpien esiintymismahdollisuuksia Kuusiluodossa. Lehtomaisen kenttäkerroksen monimuotoisuutta suojataan metsäalueilla parhaiten ohjaamalla ihmisten kulku selvästi erottuville poluille kenttäkerroksen kulumisen vähentämiseksi..

Havaitut haitalliset vieraslajit: Haitallisista eläinvieraslajeista Kuusiluodossa tavataan minkkiä ja supikoiraa, joita pyydetään loukkupyynnillä Helsingin kaupungin toimesta. Haitallisista kasvievieraslajeista on saarella toistaiseksi tavattu paikallisia esiintymiä kurtulehtiruususta sekä jättipalsamista. Nämä aggressiivisesti saarella leviävät vieraslajit pyritään hävittämään saaresta kokonaan, mikäli mahdollista.

Hoitosuunnitelma alueittain (Alueet 1-4, 5a, 5b, 6-7, Huvilan ja muiden saaren rakennusten pihapiirit) kts. Karttaliite.

ALUEET

Alue 1: Saaren luoteisnurkkaus Huvilan pihapiirin pohjoispuolella, itäraja katsotaan maastossa.

Nykykuvaus: Puolittain metsittynyttä avokalliota, niittykasveja (nurmilaukka) havaittu 90-luvulla, rannassa ruovikkoa, pihan kiertävä polku, kalliokielloa ja pientä haapaa ja vaahteraa, rannassa tervaleppää ja isoja vaahteroita, kallion reunoilla tuomea ja vadelmaa.

Alueen tuleva tavoitetila:

Avonainen laidunalue, metsittynyttä kallioaluetta on laajennettu reunoista. Pientä puustoa ja puunvesakkoa raivattu avokallion reunoilta, optio rantaniitylle ja mahdollinen lampaiden katos.

Hoitotoimenpiteet:

Pienpuuston, vadelmien ja leviävien ruusujen poistoa, polkujen linjausta.

Suosittava lajisto:

Niittykasvillisuus, yksittäiset syreenit

Vähennettävä lajisto: Nuori puusto, ruusut, rannassa ruovikon niittoa mahdollisuuksien mukaan

Alue 2: Saaren pohjoisranta metsämökille asti + saaren koillisnurkkaus avoimelle kedolle saakka

Nykykuvaus: Pohjoisrinteellä pusikkoista sekametsää, tiheää matalaa tuomi-, terttuselja- ja taikinamarja pensaikkaa, koillisnurkkaus sekametsää, nuoria ja vanhoja koivuja, nuorehkot vaahterat valtaamassa aluetta, paljon vähemmän pensaskasvillisuutta, metsämökin ympäristössä tavattu jättipalsamia.

Alueen tuleva tavoitetila:

Pohjoisrinteellä pensaikkoinen sekametsä, koivua, haapaa, tuomia, raitoja, koillisnurkassa koivu-haapa-tervaleppäsekametsää, yksittäisiä täysikasvuisia vaahteroita, nuoret vaahterat poistettu. Maapuun määrän toivotaan edelleen lisääntyvän alueella.

Hoitotoimenpiteet:

Poistetaan nuoria 10 cm halkaisijaan asti vaahteroita varjostuksen vähentämiseksi, polut pidetään avoimena. Kulku saareen ohjataan rantapolkua ja metsämökin polkua pitkin, muita syntyneitä polkuja tukitaan kaatuneilla puunrungoilla yms.

Suosittava lajisto: koivu ja muut sekametsän puulajit ja pensaskasvillisuus

Vähennettävä lajisto: Nuoret vaahterat

Alue 3: Saaren keskiosan metsikköalue metsämökiltä metsäkaivolle pihapiirin ja ketoalueen välissä

Nykykuvaus:

Metsäkaivon - saunapolun välinen alue lähes puhdasta haavikkoa, saunapolun pohjoispuoli sekametsää, vaahteroita, haapoja, koivuja, metsämökille vievään polkuun yhtyy kiertopolku avokalliopläntillä, jossa vanha talonpaikka ja isohko kivi.

Alueen tuleva tavoitetila:

Metsäkaivon - saunapolun välinen alue pysyy lähes puhtana haavikkona, reunoissa joitakin isoja vaahteroita. Saunapolun pohjoispuolella metsämökin polkuun asti kasvaa yksittäisiä isohkoja vaahteroita ja haapojen määrä on lisääntynyt. Maapuun määrän toivotaan edelleen lisääntyvän alueella. Metsämökkipolun pohjoispuoleinen kallioläntti-talonpohja pidetty avoimena.

Hoitotoimenpiteet:

Poistetaan metsästä nuorta vaahteraa. Polut pidetään avoimena.

Suosittava lajisto:

Haapa

Vähennettävä lajisto:

Nuoret vaahterat.

Alue 4: Saaren länsiranta pihapiirin eteläpuolella aina Luterilaiselle vessalle ja avokalliolle, rajautuu kedolle vievään polkuun

Nykykuvaus: Tuulelle altis vaahteralehto, jonka rantaviivassa kasvaa tervaleppää, suuria järeitä vaahteroita ja tervaleppiä kasvussa ja kaatuneina, myös paljon pystyyn kuolleita keskikasvuisia vaahteroita.

Alueen tuleva tavoitetilä:

Kehittyy edelleen jalopuumetsikkönä, kuolleet puut jätetään konkeloiksi ja maapuiksi. Maapuun määrän toivotaan edelleen lisääntyvän alueella.

Hoitotoimenpiteet:

Poluille kaatuneet puut siirretään syrjään, muuten ei toimenpiteitä.

Suosittava lajisto:

Vaahtera ja muut jalopuut, saarni, metsälehmus, tammi, jalava ja tervaleppä.

Vähennettävä lajisto:

Alueelta ei vähennetä kasvustoa muuten kuin jalopuiden taimien kasvun parantamiseksi.

Alue 5 a: Länsirannan kallioketoalue, saaren lounaiskulmauksen betonilaiturilta ylös postilaatikolle ja kedon harjanteen yli saunalle asti

Nykykuvaus: Avokallioalue, kenttäkerros kulkemisen ja tuulen kuluttamaa, kasvillisuus sammal- ja heinävaltaista, sekä nuoria koivuja jotka kuolevat maan vähäisyyden vuoksi pystyyn tietyn koon saavutettuaan. Vanhoja talonpaikkoja ja isoja kiviä.

Alueen tuleva tavoitetilä:

Matalakasvuinen kukkiva keto joka vaihettuu lajistoltaan joustavasti Alue 6:n hakamaahan. Olemassa olevan ketokasvillisuuden vahvistuminen, leviäminen ja monipuolistuminen.

Hoitotoimenpiteet: Kevätkunnostus lumen sulamisen jälkeen, karikkeen haravointia ja kuolleen kasviaineksen poisto ja kuljetus saunan taakse; kopostointipaikalle, laidunnuskauden aloitus mahd. aikaisin keväällä, kesäkuun alussa tarvittaessa ongelmalajien (kastikat) niitto, myöhästetty niitto elokuussa tarvittaessa. Vanhojen talojen paikoille istutettuja syreeneitä suositaan, maakiviä otetaan esiin paahteisuuden lisäämiseksi.

Suosittava lajisto: Kukkivat ketokasvit, syreenit

Vähennettävä lajisto: koivut, korkea heinä (kastikat)

Alue 5 b: Itärannan kallioketoalue, metsämökiltä saunakaivolle ja saunalle

Nykykuvaus: Kasvillisuudeltaan saaren arvokkain ketoalue joka hyöttyy eniten laidunnuksesta, erityisesti itään aukeava rinne arvokas. Saunan ja saunakaivon alue on piha-alue.

Länsikulmauksessa metsään rajautuva tuoreen niityn alue polun varrella, pohjoiskulmaus vastaa 5 a alueen heinäistä avokalliota. Alueella on ongelmallisen paljon vatukkoa, leviävää ruusupusikkoa, itä-rinteen reunoilta haapa tunkeutuu juurivesoina alueelle. Vanhoja talonpaikkoja ja isoja kiviä.

Alueen tuleva tavoitetilä:

Matalakasvuinen kukkiva keto ja tuore niitty. Olemassa olevan ketokasvillisuuden vahvistuminen, leviäminen ja monipuolistuminen (katsotaan maastossa itärannan pohjoisreuna, kartta tarkistettava)

Hoitotoimenpiteet:

Poistetaan vadelmaa ja juurivesoina leviäviä ruusuja sekä kaulataan haapoja. Kevätkunnostus lumen sulamisen jälkeen, karikkeen haravointia, sammaleen ja kuolleen kasviaineksen poistoa ja kuljetus saunan taakse kompostipaikalle; laidunnuskauden aloitus mahd. aikaisin keväällä, kesäkuun alussa tarvittaessa ongelmalajien (kastikat) niitto, myöhästetty niitto elokuussa tarvittaessa.

Vanhoja talon pohjia avataan esille heinikosta ja istutettuja syreeneitä suositaan, maakiviä otetaan esiin paahteisuuden lisäämiseksi.

Suosittava lajisto:

Matalakasvuinen kukkiva ketokasvillisuus, katajat, vanhat paikalliset ruusut ja syreenit entisillä talonpaikoilla. Joitakin pihlajia jätetään maisemapuiksi monimuotoisuussyistä, samoin vanhat kelottuneet männyt saunakaivolla.

Vähennettävä lajisto:

Alueelle metsänreunoista leviävät haavan juurivesat, nuoret koivut, vadelma ja juurivesoina leviävät ruusut, matalaa ketokasvillisuutta tukahduttava korkea heinä (kastikat).

Alue 6: Lounais-etelärannan hakamaa

Nykykuvaus: Väljä harvennettu puusto koostuu haavoista, pihlajista, vanhoista kuolevista koivuista ja muutamasta vaahterasta. Alueen kenttäkerros on pahasti kastikoiden valtaama ja lajistoltaan yksitoikkoinen. Rannassa liikkuvien jäiden avoimena pitämä rehevä rantaniitty. Rannassa myös kurttulehtiruusua.

Alueen tuleva tavoitetilä:

Matalakasvuinen puoliaurinkoinen hakamaa jonka kenttäkerros on monipuolista kukkivaa keto/niittylajistoa. Alueella on myös jonkin verran paahteista järeää maapuuta, laidunnuksen tarpeet kuitenkin huomioiden.

Hoitotoimenpiteet:

Peruskunnostuksena kastikan torjuminen useita kertoja kesässä niittämällä ja niittojätteen haravointi pois kompostipaikalle. Voimakkaan hoidon tarkoituksena on parantaa alueen laiduntuottoa ja tasapainottaa äkillisestä valoisuuden lisääntymisestä ja maatuviiden juurien aiheuttamasta ravinnepiikistä häiriintynyt kenttäkerroksen kasvillisuus. Akuutin kunnostusvaiheen (1-2 vuotta) jälkeen siirrytään aluetta 5 a vastaavaan hoitotapaan:

Kevätkunnostus lumen sulamisen jälkeen, karikkeen haravointi ja kuolleen kasviaineksen poisto ja kuljetus saunan taakse kompostipaikalle; laidunnuskauden aloitus mahd. aikaisin keväällä, kesäkuun alussa tarvittaessa ongelmalajien (kastikat) niitto, myöhästetty niitto elokuussa tarvittaessa.

Alueelle jätetään järeitä runko-osia kaatuvista puista paahteisen maapuun lisäämiseksi monimuotoisuussyistä. Olemassaolevaa puustoa ei enää vähennetä, mutta uuden taimikon muodostuminen estetään. Kurttulehtiruusuesiintymä poistetaan.

Suosittava lajisto: Matalakasvuinen kukkiva keto- ja niittykasvillisuus, rantaniittykasvillisuus. Vanhetessaan kelottuvat maisemapuut.

Vähennettävä lajisto: Korkea heinikko, pensaskasvillisuus, puuntaimet, kurtturehtiruusu.

Alue 7: Saaren kaakkois-eteläranta saunalta ja itä-rannan kedolta etelään

Nykykuvaus: Isokokoista pystyyn kuolevaa koivikkoa ja keskikokoista elinvoimaista vaahteraa. Koilliskulmasaa talonpaikka, itäkaakkoisreunassa kallio pinnassa ja isoja kiviä, länsireunassa kalliotyöntyy metsään.

Alueen tuleva tavoitetila: Jalopuumetsää, vaahtera päälaajina.

Hoitotoimenpiteet: pidetään rantapolku auki, rantapolun ja rannan välissä voidaan poistaa nuoria puuikäluokkia maisemasyistä, otetaan itärannan talonpohjaa esiin, kaakkoiskulman avokalliosiirtolohkarekohteella avataan pusikkoa, suositaan jalopuiden taimia. Maapuun määrän toivotaan edelleen lisääntyvän alueella.

Suosittava lajisto: Vaahtera ja muut jalopuut, saarni, metsälehmus, tammi, jalava ja tervaleppä

Vähennettävä lajisto: rantavyöhykkeen tervaleppien seassa kasvavien muiden nuorten puuikäluokkien poistoa tarvittaessa.

Lopuksi: alueen karttaliite